

หลักการฝึกซ้อมวงโยธวาทิตตามรูปแบบ เอ.อาร์.ดี

Principles of Rehearsal for a Marching Band in the A.R.D. Model

พิจักษณ์ ถาวรานุรักษ์*

Pijak Tawaranurak*

*ภาควิชาดุริยางคศิลป์ สาขาคณะศึกษาศาสตร์

วิทยาลัยนาฏศิลปลพบุรี กระทรวงวัฒนธรรม

Corresponding Author: พิจักษณ์ ถาวรานุรักษ์

อีเมล : manskband92@gmail.com

บทความวิชาการ

วันที่รับบทความ: 27 กันยายน 2565 วันที่แก้ไขบทความ: 28 พฤศจิกายน 2565 วันตอบรับบทความ: 21 ธันวาคม 2565

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้กล่าวถึงหลักการฝึกซ้อมวงโยธวาทิต ในรูปแบบ A.R.D. Model ซึ่งเป็นหลักการฝึกซ้อมวงโยธวาทิตที่ผู้จัดทำนั้น ได้นำหลักทฤษฎีจิตวิทยาการเรียนรู้ของธอร์นไดค์ สกินเนอร์ และ ซินอิชิซูซูกิ มาสร้างเป็นหลักการฝึกซ้อมวงโยธวาทิตในรูปแบบ A.R.D Model ซึ่งได้แบ่งหลักการฝึกซ้อมวงโยธวาทิตได้ออกเป็น 3 ประการ คือ 1) Active ความกระตือรือร้น ซึ่งต้องอาศัยการเรียนรู้แบบมีเงื่อนไข สร้างแรงจูงใจ เสริมแรงทั้งทางบวก (Positive Reinforcement) และทางลบ (Negative Reinforcement) เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนใจลดพฤติกรรมขาดความสนใจ และมีความกระตือรือร้นเพิ่มมากขึ้น 2) Routine การซ้อมเป็นกิจวัตรการฝึกซ้อมแบบเป็นกิจวัตร ซึ่งเกิดจากการการทำซ้ำ และทำอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้การกระทำนั้นกลายเป็นกิจวัตร ในการฝึกซ้อมวงโยธวาทิตผู้เรียนต้องหมั่นฝึกซ้อมอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เกิดทักษะความชำนาญในการบรรเลงโน้ตดนตรีต่างๆ และการอ่านโน้ต ทั้งในรูปแบบจังหวะและทำนอง และ 3) Discipline ความมีระเบียบวินัยระเบียบแบบแผนข้อบังคับ หรือข้อปฏิบัติ การฝึกซ้อมวงโยธวาทิตจะประสบความสำเร็จได้นั้นต้องอาศัยองค์ประกอบต่างๆ ซึ่งแต่ละองค์ประกอบล้วนมีความสัมพันธ์ซึ่งกันทุกอย่างต้องมีการวางแผน การวางแผนที่ดีย่อมส่งผลให้การฝึกซ้อมดำเนินไปสู่ความสำเร็จ

คำสำคัญ : วงโยธวาทิต, การฝึกซ้อม, A.R.D. Model

Abstract

This academic article is about the principles of marching band rehearsal using the A.R.D. Model. The researcher integrated the Educational Psychology Theory of Edward L. Thorndike and Burrhus F. Skinner and the Music Education Theory of Shinichi Suzuki to create the A.R.D.

Model. The model divides into 3 parts, Active, Routine, and Discipline. The first part, Active, is about students' enthusiasm. By using the concepts of conditional learning, motivation, positive and negative reinforcement, it will interest students, reduce their inattention behavior and make them more enthusiasm. The second part, Routine, is about regular practice. Repetition and continuation are the keys that make the action becomes habits. In the military band rehearsal, students will have to practice frequently to create skills in playing and reading musical notes; both rhythm and melody. The third, Discipline, is about the code of conduct, to follow the rules, regulations, or procedures. To be successful, the military band rehearsal needs many factors which relate to each other. Making plan in necessary and a good planning will lead the rehearsal to success.

Keywords: Marching band, Rehearsal, A.R.D. Model

บทนำ

วงโยธวาทิต (Marching Band) เป็นวงดนตรีที่มีเครื่องเป่า และเครื่องประกอบจังหวะเป็นหลัก โดยประกอบด้วยเครื่องดนตรี 3 ประเภท ได้แก่ 1) กลุ่มเครื่องเป่าลมไม้ (Woodwind Instruments) 2) กลุ่มเครื่องเป่าลมทองเหลือง (Brass Instruments) 3) กลุ่มเครื่องประกอบจังหวะ (Percussion Instruments) ซึ่งในปัจจุบันวงโยธวาทิตมีการพัฒนาไปในหลายรูปแบบ วงโยธวาทิตมีหน้าที่บรรเลงประกอบการเดินแถว ยืนแถว และพิธีการต่าง ๆ เดิมทีใช้เรียกเฉพาะวงดนตรีของทหาร ต่อมาสามารถใช้วงโยธวาทิตเรียกวงดนตรีทั่วไปในรูปแบบเดียวกันนี้ เช่น วงดุริยางค์นักเรียน ปัจจุบัน วงโยธวาทิตได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จนสามารถบรรเลงในงานต่าง ๆ นอกจากการบรรเลงในกองทัพ (กรมพลศึกษา, 2558)

ในปัจจุบัน วงโยธวาทิตได้รับความนิยมทั่วไปในสถานศึกษา ไม่ว่าจะเป็นในระดับ ประถมศึกษา มัธยมศึกษา ตลอดจนระดับอุดมศึกษา มักมีวงโยธวาทิตในขนาดต่าง ๆ ตามความพร้อมของสถานศึกษานั้นๆ โดยการจัดตั้งวงโยธวาทิตนอกจากจะช่วยส่งเสริมและพัฒนาทักษะทางด้านดนตรีแล้ว ยังช่วยส่งเสริมและพัฒนาทักษะในด้านการปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่น เพราะต้องอาศัยการทำงานเป็นหมู่คณะ และการฝึกซ้อมที่ถูกต้องและมีประสิทธิภาพ (สวัสดี บุญทิพย์พาเลิศ, 2557)

การฝึกซ้อมที่มีประสิทธิภาพต้องอาศัยการฝึกซ้อมอย่างถูกต้องและสม่ำเสมอ โดยจำเป็นต้องมีช่วงเวลาในการฝึกซ้อมที่เหมาะสม มีวัตถุประสงค์ในการฝึกซ้อมอย่างชัดเจน ทำความเข้าใจสัญลักษณ์ทางดนตรีต่าง ๆ ค่อย ๆ ฝึกซ้อมจากช้าไปเร็วเพื่อความถูกต้อง จากนั้นจึงซ้อมต่อเนื่องทั้งบทเพลงในความเร็วที่ถูกต้อง มีสมาธิในการฟังเสียงที่ตนเองและคนรอบข้างบรรเลง วิเคราะห์และแก้ไขข้อผิดพลาด (ณรุทธ์ สุทธิจิตต์, 2561) ซึ่งการฝึกซ้อมร่วมกันในคนหมู่มาก ย่อมต้องอาศัยแนวคิดและทฤษฎีการเรียนรู้ต่างๆ เข้ามา มีบทบาท เพื่อให้การฝึกซ้อมดำเนินไปในทิศทางเดียวกัน ในการซ้อมร่วมกับคนหมู่มากนั้นมีความจำเป็นต่อวงโยธวาทิตมาก เพราะจะทำให้ผู้เรียนนั้นได้มีทักษะในการฟัง เข้าใจถึงบทเพลง รู้จักการฟังท่อนเพลง เข้าใจ

หน้าที่ของตนเองในแต่ละบทเพลงนั้น เช่น หน้าที่ทำนองหลัก หน้าที่เสียงประสาน หากผู้เรียนนั้นรู้หน้าที่ในบทเพลงในการบรรเลงนั้นจะทำให้เกิดประสิทธิภาพที่ดียิ่งขึ้น

จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีการเรียนรู้ต่าง ๆ ผู้จัดทำได้รวบรวมหลักแนวคิดจากนักจิตวิทยาการเรียนรู้ รวมไปถึงทฤษฎีการสอนดนตรี จากนั้นทำการเรียบเรียงข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และสรุปผล ออกมาเป็นหลักการฝึกซ้อมวงโยธวาทิตแบบ A.R.D Model เพื่อการฝึกซ้อมวงโยธวาทิตอย่างมีประสิทธิภาพ

A.R.D. Model นั้นได้แบ่งหลักการการฝึกซ้อมวงโยธวาทิตได้ออกเป็น 3 ประการ คือ 1) Active ความกระตือรือร้น ซึ่งต้องอาศัยการเรียนรู้แบบมีเงื่อนไข สร้างแรงจูงใจ เสริมแรงทั้งทางบวก (Positive Reinforcement) และทางลบ (Negative Reinforcement) เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ ลดพฤติกรรม การขาดความสนใจ และมีความกระตือรือร้นเพิ่มมากขึ้น 2) Routine การซ้อมเป็นกิจวัตร การฝึกซ้อมแบบเป็นกิจวัตร ซึ่งเกิดจากการทำซ้ำ และทำอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้การกระทำนั้นกลายเป็นกิจวัตร ในการฝึกซ้อมวงโยธวาทิตผู้เรียนต้องหมั่นฝึกซ้อมอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เกิดทักษะความชำนาญในการบรรเลงโน้ตดนตรีต่าง ๆ และการอ่านโน้ต ทั้งในรูปแบบจังหวะและทำนอง 3) Discipline ความมีระเบียบวินัยระเบียบแบบแผนข้อบังคับ หรือข้อปฏิบัติ การฝึกซ้อมวงโยธวาทิตจะประสบความสำเร็จได้นั้นต้องอาศัยองค์ประกอบต่าง ๆ ซึ่งแต่ละองค์ประกอบล้วนมีความสัมพันธ์ซึ่งกัน ทุกอย่างต้องมีการวางแผน การวางแผนที่ดีย่อมส่งผลให้การฝึกซ้อมดำเนินไปสู่ความสำเร็จ

การฝึกซ้อมวงโยธวาทิตแบบ A.R.D. Model

การซ้อมวงโยธวาทิตให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่ดียิ่งขึ้น ต้องมีการวางแผนและหลักการในการซ้อม วิธีการซ้อมวงโยธวาทิตที่มีประสิทธิภาพนั้น ควรมีการจัดตารางการฝึกซ้อมและเลือกบทเพลงระดับความยากให้เหมาะสมกับผู้เรียน และสร้างเสริมระเบียบวินัยในการซ้อม เน้นการสร้างระเบียบวินัยพื้นฐานให้ผู้เรียนนั้นมีความเข้าใจที่ถูกต้อง มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม เพื่อให้มีการพัฒนางวงโยธวาทิตให้มีคุณภาพมากขึ้น (อัศวรัตน์ เชื้อมกลาง, 2562)

หลักการฝึกซ้อมวงโยธวาทิตแบบ A.R.D Model ได้นำหลักทฤษฎีจิตวิทยาการเรียนรู้ ของธอร์นไดค์ ในเรื่อง ทฤษฎีการเตรียมความพร้อม ทฤษฎีสร้างความสนใจ ทฤษฎีการทำซ้ำ และ สกินเนอร์ ในเรื่องทฤษฎีสร้างแรงจูงใจ แนวคิดทฤษฎีการสอนดนตรีของ ซินอิชิ ซุซูกิ ในเรื่องกระบวนการแม่สอนลูกและการเลียนแบบ และการฝึกซ้อมซ้ำ ๆ รวมถึงหลักการฝึกซ้อมของ รศ.ดร.ณรุทธ์ สุทธจิตต์ มาเป็นแนวทางในการสร้างหลักการฝึกซ้อมวงโยธวาทิตแบบ A.R.D Model โดยมีรายละเอียดของหลักการดังนี้

A คือ Active ในการฝึกซ้อมวงโยธวาทิต ผู้เรียนจำเป็นต้องมีความกระตือรือร้นอย่างสม่ำเสมอ และพร้อมที่จะเรียนรู้ในการบรรเลงวงโยธวาทิต เพื่อให้มีการพัฒนาด้านความรู้และการบรรเลงบทเพลงต่างๆ ซึ่งต้องอาศัยการเรียนรู้แบบมีเงื่อนไข สร้างแรงจูงใจ เสริมแรงทั้งทางบวก (Positive Reinforcement) และทางลบ (Negative Reinforcement) เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ ลดพฤติกรรมขาดความสนใจ และมีความกระตือรือร้นเพิ่มมากขึ้น ตามแนวคิดของสกินเนอร์ที่กล่าวว่า การเรียนรู้เกิดขึ้นได้เมื่อมีการเสริมแรงที่เหมาะสม มีสิ่งเร้าซึ่งน่าจูงใจให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมออกมา (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2560) ซึ่งเกิดขึ้นภายใต้เงื่อนไข

และสภาวะแวดล้อม ที่เหมาะสม สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ของ ธอร์นไคค์ ในเรื่อง กฎแห่งผล (Law of Effect) ที่กล่าวถึง การนำความพอใจมาเป็นสิ่งเร้าเพื่อเชื่อมโยงการตอบสนองของผู้เรียน เมื่อผู้เรียนแสดงพฤติกรรมว่ารู้อะไร และเป็นสิ่งที่ถูกต้องควรมีรางวัลให้ หรือเมื่อมีการทำโทษจะทำให้พฤติกรรมบางอย่างหายไป ทั้งนี้ทั้งนั้นแล้วควรใช้การเสริมแรงทางบวก มากกว่าการเสริมแรงทางลบ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทัศนคติที่ดีต่อการฝึกซ้อม นอกจากนั้นแล้ว ยังมีในเรื่องของกฎแห่งความพร้อม (Law of Readiness) เพื่อให้ผู้เรียนนั้นมีความพร้อมในการฝึกซ้อม ทั้งทางร่างกายและจิตใจ เป็นการเตรียมพร้อมให้ผู้เรียนตอบสนองกับกิจกรรมที่จะเกิดขึ้น เมื่อผู้เรียนพร้อมที่จะเรียนรู้จะแสดงพฤติกรรมที่จำเป็นสำหรับกระบวนการเรียนรู้ที่โดยธอร์นไคค์ ได้กล่าวว่า สภาพความพร้อมหรือวุฒิภาวะของผู้เรียนทั้งทางร่างกาย อวัยวะต่าง ๆ ในการเรียนรู้และจิตใจ รวมทั้งพื้นฐานและประสบการณ์เดิม สภาพความพร้อมของหู ตา ประสาทสมอง กล้ามเนื้อ ประสบการณ์เดิมที่จะเชื่อมโยงกับความรู้ใหม่หรือสิ่งใหม่ ตลอดจนความสนใจ ความเข้าใจต่อสิ่งที่เห็น ถ้าผู้เรียนมีความพร้อมตามองค์ประกอบต่าง ๆ ดังกล่าว ก็จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ (มณฑรา ธรรมบุศย์, 2555)

เมื่อผู้เรียนมีความกระตือรือร้น และพร้อมที่จะเรียนรู้ จะทำให้การฝึกซ้อมดำเนินไปได้อย่างราบรื่น และเกิดการพัฒนาทักษะได้อย่างต่อเนื่อง

R คือ Routine ในการฝึกซ้อมสำหรับวงโยธวาทิตต้องอาศัยการการทำซ้ำ และทำอย่างสม่ำเสมอ จนกระทั่งการกระทำนั้นกลายเป็นกิจวัตร เพื่อให้เกิดทักษะความชำนาญในการบรรเลงโน้ตดนตรีต่างๆ และการอ่านโน้ต ทั้งในรูปแบบจังหวะและทำนอง รวมถึงเกิดการพัฒนาทักษะทางร่างกาย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องความแข็งแรงของกล้ามเนื้อต่าง ๆ ที่ใช้ในการบรรเลงดนตรี การหายใจ การควบคุมลม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของธอร์นไคค์ ที่กล่าวว่า ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนองจะมีผลสัมฤทธิ์ที่ดียิ่งขึ้นเมื่อมีการฝึกหัด หรือทำซ้ำบ่อย ๆ และผลสัมฤทธิ์นั้นจะถดถอยลง เมื่อการฝึกหัดหรือการทำซ้ำนั้นลดน้อยลง ธอร์นไคค์มีความเชื่อว่า การฝึกฝนที่มีการควบคุมที่ดีย่อมส่งผลดีต่อการเรียนรู้ (มณฑรา ธรรมบุศย์, 2555) การฝึกหัดหรือกระทำบ่อย ๆ ด้วยความเข้าใจจะทำให้การเรียนรู้มั่นคงทนถาวร ถ้าไม่ได้กระทำซ้ำบ่อย ๆ การเรียนรู้จะไม่คงทนถาวร และในที่สุดอาจลืมได้

นอกจากที่กล่าวมา การทำให้เป็นกิจวัตร ยังสอดคล้องกับแนวคิดทางด้านดนตรีศึกษา จากทฤษฎีการสอนดนตรีของ ซินอิชิ ซูซูกิ ที่ได้กล่าวไว้ว่า เวลาเรียนและความสม่ำเสมอในการฝึกซ้อมเครื่องมือที่ใช้บรรเลงนั้นเป็นสิ่งสำคัญรวมถึงการจัดสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ที่ดีเป็นสิ่งที่พัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนได้มากขึ้น รวมถึงกระบวนการแม่สอนลูกและการเลียนแบบ (สิขณณ์เศก ยานเดิม, 2558) โดยใช้กระบวนการฝึกซ้อมแบบพี่สอนน้อง เป็นรูปแบบในการฝึกซ้อมวงโยธวาทิต ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางหรือหลักการ ซินอิชิ ซูซูกิ และถ้าได้นำหลักการมาใช้ในการฝึกซ้อมอย่างจริงจังจะช่วยให้มีประสิทธิภาพหรือเห็นผลสัมฤทธิ์เร็วขึ้น (สุภาณี เส็งศรี, 2553) และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรสวรรค์ มณีทอง (2561) ที่ใช้วิธีการที่ให้รุ่นพี่เป็นผู้สอน สาธิตและให้รุ่นน้องฟังเสียง และปฏิบัติตาม โดยมีครูผู้สอนกำกับดูแล รวมถึงสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัครวัตร เชื่อมกลาง (2562) เรื่องแนวทางการพัฒนาวงโยธวาทิตไทยในศตวรรษที่ 21 ที่เน้นให้รุ่นพี่สอนรุ่นน้องอยู่ในระดับมากที่สุด ในการสอนวงโยธวาทิตในรูปแบบพี่สอนน้อง ทำให้มีการพัฒนาทางการ

บรรเลงมากขึ้น และยังฝึกหุ่นพีให้มีความรับผิดชอบมากขึ้นได้เรียนรู้ในสถานะผู้สอน ทำให้เข้าใจความผิดพลาดของหุ่นน้องที่ตนเองได้สอนและนำไปปรับปรุงเพื่อให้หุ่นน้องนั้นได้เกิดการพัฒนาที่ดีขึ้น การใช้วิธีที่สอนน้องนั้น ครูผู้สอนควรเลือกรุ่นพีที่มีความรับผิดชอบ หมั่นฝึกซ้อมอยู่เสมอ เพื่อเป็นแบบอย่างให้หุ่นน้องได้ เมื่อนำหลักปฏิบัติแบบที่สอนน้องมาใช้ร่วมกับการฝึกซ้อมอย่างจริงจัง จะช่วยให้การฝึกซ้อมนั้นเกิดประสิทธิภาพ สามารถเห็นผลสัมฤทธิ์ได้เร็วยิ่งขึ้น

เมื่อผู้เรียนได้มีการฝึกซ้อมอย่างสม่ำเสมอและถูกต้อง จะส่งผลให้ผู้เรียนนั้นได้เกิดทักษะความชำนาญในการบรรเลง รวมถึงทักษะการปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่น และเมื่อการฝึกซ้อมเกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมอยอมทำให้พฤติกรรมกรรมการฝึกซ้อมของผู้เรียนกลายเป็น การฝึกซ้อมแบบเป็นกิจวัตร (Routine)

D คือ Discipline ในการที่วงโยธวาทิตจะเป็นหนึ่งเดียวกันได้นั้น ต้องอาศัยระเบียบวินัย มีแบบแผน ข้อบังคับ หรือข้อปฏิบัติ เพราะเนื่องจากต้องฝึกซ้อมและบรรเลงร่วมกันในคนหมู่มาก การฝึกซ้อมวงโยธวาทิตจะประสบความสำเร็จได้นั้นต้องอาศัยองค์ประกอบต่าง ๆ ซึ่งแต่ละองค์ประกอบล้วนมีความสัมพันธ์ซึ่งกัน ทุกอย่างต้องมีการวางแผนที่ชัดเจน การวางแผนที่ดีย่อมส่งผลให้การฝึกซ้อมดำเนินไปสู่ความสำเร็จ จากที่ผ่านมาวงโยธวาทิตจำนวนมากมักประสบปัญหา เพราะไม่มีการวางแผนที่ดีพอ ทั้งนี้เนื่องจากสาเหตุต่าง ๆ หนึ่งในปัญหานั้นคือ เรื่องระเบียบวินัย กล่าวคือ ขาดการกำหนดกฎเกณฑ์ในการฝึกซ้อม ไม่มีรูปแบบที่แน่นอนสำหรับการฝึกซ้อม เวลาในการฝึกซ้อมไม่เพียงพอ เป็นต้น (ธนาคาร แพทย์วงศ์, 2554)

ในเรื่องของระเบียบวินัยนั้นเป็นสิ่งสำคัญในการฝึกซ้อมวงโยธวาทิต เป็นระเบียบวินัยที่ต้องมีต่อตนเอง ทั้งระเบียบวินัยในแง่การวางแผนกำหนดเป้าหมาย และปฏิบัติการฝึกซ้อมตามแผนการฝึกซ้อมด้วยตนเอง หรือระเบียบวินัยต่อการฝึกซ้อมเป็นหมู่คณะ การเข้าซ้อมครบ และตรงเวลา ตามที่กำหนด รวมถึงระเบียบวินัยในการฝึกซ้อมระเบียบแถว การปฏิบัติตามคำสั่งต่าง ๆ โดยต้องมีการปลุกฝั่งและปฏิบัติอยู่เป็นประจำสม่ำเสมอ เพื่อให้เกิดความเคยชินจนกลายเป็นลักษณะนิสัย เมื่อผู้เรียนมีวินัยในการฝึกซ้อม ย่อมมีเวลาที่จะฟังตนเอง วิเคราะห์และปรับปรุงข้อบกพร่องของตนเองได้ ซึ่งส่งผลให้เกิดการพัฒนาทักษะทางดนตรี ดังที่ ณรุทธ์ สุทธจิตต์ (2561) ได้กล่าวไว้ว่า การฝึกซ้อมต้องซ้อมอย่างถูกต้องและสม่ำเสมอ นอกจากจะต้องซ้อมเพื่อความถูกต้องแล้ว ยังต้องกำหนดวัตถุประสงค์ในการฝึกซ้อมให้ชัดเจน และวางแผนการฝึกซ้อมให้มีช่วงเวลาที่เหมาะสมตามแผนที่วางไว้ วิเคราะห์การเล่นของตนเอง และแก้ไขสิ่งที่ผิดพลาดทันที และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัครวัตร เชื่อมกลาง (2562) เรื่องแนวทางการพัฒนางวงโยธวาทิตไทยในศตวรรษที่ 21 ที่ให้ความสำคัญกับระเบียบวินัยอยู่ในระดับมากที่สุด

เมื่อผู้เรียนมีระเบียบวินัยในการฝึกซ้อมทั้งต่อตนเอง และส่วนรวม จะทำให้วงโยธวาทิตนั้นสามารถดำเนินการฝึกซ้อมไปในทิศทางเดียวกันได้ และเกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และรวดเร็ว ส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพในการฝึกซ้อม และกลายเป็นวงโยธวาทิตที่มีคุณภาพ

สรุป A.R.D. Model ได้ว่า เมื่อผู้เรียนมีความกระตือรือร้น (A) มีความสนใจ ที่จะเปิดรับ เรียนรู้และพัฒนาความรู้ ความสามารถสำหรับวงโยธวาทิต ส่งผลให้เกิดการฝึกซ้อมที่ต่อเนื่องสม่ำเสมอจนเป็นกิจวัตร (R) อย่างเต็มใจ ซึ่งช่วยพัฒนาทักษะต่าง ๆ ทั้งในด้านทฤษฎี และปฏิบัติ รวมถึงทักษะทางด้านร่างกายในเรื่องของกล้ามเนื้อต่างๆ ที่ใช้ในการปฏิบัติเครื่องดนตรี โดยสามารถฝึกซ้อมและเรียนรู้ในระบบที่สอนน้องไปได้

ต่อเนื่อง จนเกิดเป็นระเบียบวินัย (D) ที่ต้องปฏิบัติจนเป็นความเคยชิน เกิดความรับผิดชอบทั้งส่วนตัว และส่วนรวม ส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพในการฝึกซ้อม สามารถดำเนินการฝึกซ้อมไปในทิศทางเดียวกัน และเกิดการพัฒนาได้อย่างต่อเนื่อง รวดเร็ว จนกลายเป็นวงโยธวาทิตที่มีคุณภาพ

การประยุกต์เพื่อการซ้อม

จากหลักการฝึกซ้อมวงโยธวาทิตแบบ A.R.D Model สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดกระบวนการฝึกซ้อมให้เกิดประสิทธิภาพ โดยมีรายละเอียดดังนี้

A (Active) ในการสร้างความกระตือรือร้นให้ผู้เรียนนั้น ครูผู้ควบคุมการฝึกซ้อมต้องมีเป้าหมายในการฝึกซ้อมที่ชัดเจน บอกถึงประโยชน์ และเป้าหมายของการฝึกซ้อมให้ผู้เรียนได้ทราบ สร้างแรงบันดาลใจเพื่อสร้างทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับการฝึกซ้อมให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ ซึ่งเป็นการเตรียมความพร้อมทางด้านจิตใจ รวมถึงครูผู้ควบคุมการฝึกซ้อม ควรมีการอบอุ่นร่างกาย เพื่อให้ผู้เรียนมีความตื่นตัว และมีร่างกายที่พร้อมสำหรับการฝึกซ้อม

ในการฝึกซ้อมครูผู้ควบคุมการฝึกซ้อมควรวางแผนใจ เพื่อสร้างแรงจูงใจในการฝึกซ้อม ด้วยการเสริมแรง อาทิ บรรเลงเพลงได้ภายในวันนี้จะได้รางวัล หรือคำชมเชยต่อหน้าสมาชิกในวง เพื่อให้เกิดแรงบันดาลใจในการซ้อมต่อไป หรือทำเป็นกิจกรรมแข่งกันระหว่างกลุ่ม ใครซ้อมได้ดีในระยะเวลาที่กำหนด จากนั้นจึงเสริมแรงด้วยรางวัล หรือคำชมเชย รวมถึงการเลื่อนขั้นการปฏิบัติหน้าที่ในวงโยธวาทิต เช่น การรับตำแหน่งหัวหน้ากลุ่มเครื่องของผู้เรียน เพื่อเป็นการกระตุ้นให้เกิดความกระตือรือร้นในการฝึกซ้อม ทำให้การฝึกซ้อมนั้นมีความน่าสนใจมากขึ้น เป็นต้น หากผู้เรียนไม่ปฏิบัติตามจะไม่ได้รับการเสริมแรงทางบวก หรืออาจมีการว่ากล่าวตักเตือน แต่ไม่ควรรุนแรงมากเกินไป เพราะผู้เรียนอาจเกิดความอคติ หากหลีกเลี่ยงได้ ควรใช้วิธีการงดการเสริมแรงเมื่อผู้เรียนมีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ นอกจากนั้นแล้วยังสามารถสร้างแรงบันดาลใจจากการแนะนำศิลปิน วงดนตรีที่ประสบความสำเร็จ รวมถึงรุ่นพี่ที่สามารถปฏิบัติได้ดี ให้ผู้เรียนได้ศึกษาเป็นแบบอย่าง ซึ่งมีส่วนช่วยให้ผู้เรียนเกิดแรงบันดาลใจและมีจุดประสงค์ในการฝึกซ้อม

R (Routine) ครูผู้ควบคุมการฝึกซ้อมจำเป็นต้องกำหนดวัตถุประสงค์การฝึกซ้อม และมีการจัดตารางเวลาสำหรับการฝึกซ้อมที่ชัดเจน แจ้งให้ผู้เรียนรับรู้ร่วมกัน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติตามการฝึกซ้อมอย่างเป็นระบบ ตามเวลาที่กำหนด และสม่ำเสมอ จนเกิดเป็นกิจวัตร ในการฝึกซ้อมแบบเป็นกิจวัตรนั้น นอกจากต้องฝึกซ้อมให้สม่ำเสมอแล้ว ยังต้องฝึกซ้อมให้เป็นระบบและขั้นตอนที่ถูกต้อง โดยแบ่งเป็นพื้นฐานด้านการบรรเลง และพื้นฐานด้านการจัดระเบียบแถว

สำหรับพื้นฐานด้านการบรรเลงนั้น เน้นที่การวางรูปปาก การออกเสียง การตัดลิ้นในรูปแบบต่าง ๆ การบรรเลงบันไดเสียง และบทเพลงที่ได้บรรเลงในการเดินแถว ในการแบ่งเวลาการฝึกซ้อมนั้นควรแบ่งตามระยะเวลาที่มีในการฝึกซ้อมการบรรเลง ตัวอย่างเช่น มีเวลาในการฝึกซ้อม 60 นาที สามารถแบ่งเวลาได้ดังนี้ การออกเสียง 10 นาที การเป่าบันไดเสียง 25 นาที การตัดลิ้นและแบบฝึกหัดต่าง ๆ 10 นาที บทเพลงที่ใช้ในการบรรเลงการเดินแถว 15 นาที โดยในการฝึกซ้อม ผู้เรียนต้องฟังเสียงที่ตนเองบรรเลงออกมาอย่างมีสมาธิ วิเคราะห์และแก้ไขปรับปรุงข้อผิดพลาดทันที

สำหรับพื้นฐานด้านการจัดระเบียบแถว การฝึกซ้อมระเบียบแถวนั้นเน้นการยืนระเบียบแถวพื้นฐาน คือ การยืนแถวตรง การซ้าย - ขวาหัน การยืนจับเครื่องมือ การยืนเพื่อเตรียมพร้อมในการบรรเลง การยืนบรรเลง รูปแบบการเดินขบวน การตรวจสอบความตรงของแถวหน้ากระดาน การตรวจสอบความตรงของแถวตอนลึก วิธีการดูแลแบบแนวทแยง การเลี้ยวโค้งในรูปแบบต่าง ๆ การเลี้ยวโค้งแบบปกติ การเลี้ยวแบบตัดแถว และการเดินกลับแถว

การจัดตารางซ้อมเพื่อให้นักเรียน ทราบถึงแผนการซ้อมที่ชัดเจน นำไปสู่การปฏิบัติตามตารางจนเกิดเป็นระบบและ Routine ในที่สุด

D (Discipline) เรื่องระเบียบวินัยเป็นเรื่องสำคัญมากในการฝึกซ้อมวงโยธวาทิต ไม่ว่าจะเป็ระเบียบวินัยที่ต้องมีต่อตนเอง ในเรื่องระเบียบวินัยในแง่การวางแผนกำหนดเป้าหมาย และปฏิบัติการฝึกซ้อมตามแผนการฝึกซ้อมด้วยตนเอง หรือระเบียบวินัยต่อการฝึกซ้อมเป็นหมู่คณะ การเข้าซ้อมครบและตรงเวลา ตามที่กำหนด รวมถึงระเบียบวินัยในการฝึกซ้อมระเบียบแถว การปฏิบัติตามคำสั่งต่าง ๆ โดยต้องมีการปลูกฝังให้ปฏิบัติเป็นประจำสม่ำเสมอ เพื่อให้เกิดความเคยชินจนกลายเป็นลักษณะนิสัย เมื่อผู้เรียนมีวินัยในการฝึกซ้อมย่อมมีเวลาที่จะฟังตนเอง วิเคราะห์และปรับปรุงข้อบกพร่องของตนเองได้ ซึ่งส่งผลให้เกิดการพัฒนาทักษะทางดนตรี

ในการสร้างควมมีระเบียบวินัยในวงโยธวาทิต ครูผู้ควบคุมการฝึกซ้อมควรมีกฎระเบียบ ข้อปฏิบัติ ข้อตกลงต่างๆ สำหรับการฝึกซ้อมที่ชัดเจน แจ้งให้ผู้เรียนรับรู้ร่วมกัน เช่น การกำหนดเวลาสำหรับการฝึกซ้อม ข้อตกลงในการขาดซ้อม มารยาทในการฝึกซ้อม บทลงโทษ รางวัล เป็นต้น โดยครูผู้ควบคุมการฝึกซ้อมนั้นต้องปฏิบัติตามข้อตกลงเบื้องต้นเช่นเดียวกับผู้เรียน เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเห็นถึงความเท่าเทียม ไม่เกิดความเหลื่อมล้ำ เป็นการสร้างทัศนคติที่ดีให้เกิดแก่ผู้เรียน ครูผู้ควบคุมการฝึกซ้อมควรวางแผนในการฝึกซ้อมให้ดี และเป็นระบบ เพื่อให้เกิดความสำเร็จและบรรลุเป้าหมาย

สรุป

หลักการฝึกซ้อมวงโยธวาทิตแบบ A.R.D Model จะแบ่งหลักการการฝึกซ้อมวงโยธวาทิตได้ออกเป็น 3 ประการ 1) ความกระตือรือร้น (Active) ครูผู้ควบคุมการฝึกซ้อมต้องมีเป้าหมายในการฝึกซ้อมที่ชัดเจน สร้างแรงบันดาลใจ และทัศนคติที่ดีต่อผู้เรียน มีการวางแผนใจและใช้แรงเสริมช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้น ทำให้ผู้เรียนนั้นเกิดแรงบันดาลใจในการฝึกซ้อม มีเป้าหมายในการทำกิจกรรมวงโยธวาทิต รวมถึงการทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายในการจัดการวงโยธวาทิตด้วยความเต็มใจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรสวรรค์ มณีทอง (2561) เรื่องรูปแบบการเรียนการสอนที่ประสบความสำเร็จของวงโยธวาทิตต้นแบบ โดยมีการพิจารณาสมาชิกจากผู้เรียนมีความชอบพร้อมที่จะเรียนรู้ และฝึกฝน รวมทั้งผู้ปกครองให้การสนับสนุนให้เป็นนักเรียนวงโยธวาทิต ซึ่งผู้เรียนมีความชอบพร้อมที่จะเรียนรู้ และฝึกฝน จะมีความกระตือรือร้นในการฝึกซ้อมด้วยความเต็มใจ 2) การฝึกซ้อมให้เป็นกิจวัตร (Routine) ครูผู้ควบคุมการฝึกซ้อมจำเป็นต้องกำหนดวัตถุประสงค์การฝึกซ้อม และมีการจัดตารางเวลาสำหรับการฝึกซ้อมที่ชัดเจน รวมถึงต้องฝึกซ้อมให้เป็นระบบและเป็นขั้นตอนที่ถูกต้อง ทำให้ผู้เรียนได้ฝึกซ้อมอย่างถูกวิธี ฝึกซ้อมอย่าง

ต่อเนื่องสม่ำเสมอ ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนา เมื่อผู้เรียนเกิดการพัฒนาส่งผลให้ผู้เรียนมีกำลังใจและไม่เบื่อหน่ายในการฝึกซ้อม ทำให้ผู้เรียนเกิดการฝึกซ้อมที่มีคุณภาพและส่งผลให้วงโยธวาทิตนั้นมีระดับคุณภาพที่สูงขึ้น ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรสวรรค์ มณีทอง (2561) เรื่องรูปแบบการเรียนการสอนที่ประสบความสำเร็จของวงโยธวาทิตต้นแบบ ที่ใช้วิธีการที่ให้รุ่นพี่เป็นผู้สอน สาธิตและให้รุ่นน้องฟังเสียง และปฏิบัติตาม โดยมีครูผู้สอนกำกับดูแล 3) ความมีระเบียบวินัย (Discipline) ครูผู้ควบคุมการฝึกซ้อมควรมีกฎระเบียบข้อปฏิบัติ ข้อตกลงต่างๆ สำหรับการฝึกซ้อมที่ชัดเจน โดยครูผู้ควบคุมการฝึกซ้อมนั้นต้องปฏิบัติตามข้อตกลงเบื้องต้นเช่นเดียวกับผู้เรียน เพื่อเป็นตัวอย่างและสร้างทัศนคติที่ดีให้แก่ผู้เรียน ผู้เรียนจำเป็นต้องมีระเบียบวินัยในการฝึกซ้อม ทั้งระเบียบวินัยที่ต้องมีต่อตนเอง และระเบียบวินัยต่อการฝึกซ้อมเป็นหมู่คณะ ตามกฎระเบียบข้อตกลงที่รับรู้ร่วมกัน เพื่อให้การฝึกซ้อมสามารถดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่อง เป็นระบบ มีระเบียบมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้วงโยธวาทิตเกิดการพัฒนาได้อย่างรวดเร็ว สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัครวัตร เชื่อมกลาง (2562) เรื่องแนวทางการพัฒนางวงโยธวาทิตไทยในศตวรรษที่ 21 ที่ให้ความสำคัญกับระเบียบวินัยอยู่ในระดับมากที่สุด

บรรณานุกรม

- กรมพลศึกษา. (2558). **แนวทางการจัดประกวดวงโยธวาทิต**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เอส.ออฟเซ็ทกราฟฟิคดีไซน์.
- ณรุทธ์ สุทธจิตต์. (2560). **วิธีวิทยาการสอนดนตรี**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณรุทธ์ สุทธจิตต์. (2561). **ดนตรีศึกษา**. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธนาคาร แพทย์วงศ์. (2554). **การจัดการแผนการฝึกวงโยธวาทิต**. สืบค้น 12 กันยายน 2565, จาก <https://kruthanakhan.blogspot.com>
- พรสวรรค์ มณีทอง. (2561). รูปแบบการเรียนการสอนที่ประสบความสำเร็จของวงโยธวาทิตต้นแบบ. **วารสารมหาวิทยาลัยศิลปกร**, 38(4), 173
- มัทธรา ธรรมบุศย์. (2555). **จิตวิทยาสำหรับครู**. สืบค้น 11 กันยายน 2565, จาก <http://405404027.blogspot.com>
- สวัสดี บุญทิพย์พาเลิศ. (2557). **โอกาสความเป็นไปได้ของการจัดตั้งวงโยธวาทิตสำหรับโรงเรียนในกลุ่มกรุงเทพมหานคร**. กรุงเทพมหานคร: สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศิลปกร.
- สิขณ์เศก ย่านเดิม. (2558). **แนวคิดทฤษฎีการสอนดนตรี**. **วารสารศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ**. 19(2), 29
- สุภาณี เส็งศรี. (2553). **การฝึกทักษะการวิจัยและพัฒนาทางการศึกษาโดยใช้กิจกรรมแบบพี่สอนน้อง**, (พิมพ์ ครั้งที่ 2). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- อัครวัตร เชื่อมกลาง. (2562). **แนวทางการพัฒนางวงโยธวาทิตไทยในศตวรรษที่ 21**. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.